

Европейски съд по правата на човека

Купър срещу Обединеното кралство (Cooper v. the United Kingdom)

Жалба № 48843/99

Решение от 16 декември 2003 г. на Голямото отделение

(резюме)*

Чл. 6, т. 1: независим и непристрастен съд при наличие на наказателно обвинение

Чл. 6 не съдържа принципна забрана военните съдилища да се произнасят по чисто криминални обвинения срещу военнослужещи. Въпросът, на който трябва да се отговори във всеки отделен случай, е дали съмненията на жалбоподателя относно независимостта и непристрастността на конкретния военен съд могат да се приемат за обективно оправдани и, по-специално, дали са съществували достатъчно гаранции, изключващи всякакви подобни основателни съмнения.

За да се прецени дали даден съдебен орган е “независим”, трябва да се държи сметка, *inter alia*, за начина на определяне на членовете му и мандата им, за съществуването на гаранции срещу външен натиск и за това дали разглежданият орган създава впечатление за независимост.

Въпросът за “непристрастността” има два аспекта: съдебният орган трябва да бъде субективно свободен от лично предубеждение или пристрастие, а също така трябва да бъде непристрастен от обективна гледна точка в смисъл, че трябва да предоставя достатъчно гаранции, за да се изключи всякакво основателно съмнение в тази връзка.

Факти по делото

По времето на разглежданите събития жалбоподателят бил член на Кралските военно-въздушни сили. На 18 февруари 1998 г. бил осъден от районен военен съд за кражба. Било му наложено наказание 56 дни лишаване от свобода и отнемане на офицерския чин.

Военният съд, разгледал делото му, се състоял от постоянен председател, двама назначени *ad hoc* членове – офицери с по-нисък от този на председателя чин, и юридически консултант¹. Постоянният председател бил назначен на тази длъжност като последна преди пенсионирането му. Двата членове на съда били преминали курс за младши командващи офицери, включващ и обучение по дисциплинарно производство.

Надзорният орган (който имал законово правомощие да преразглежда присъдите на военните съдилища) не изменил присъдата. На 5 февруари 1999 г. Военният апелативен съд оставил без уважение жалбата на г-н Купър срещу нея.

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

¹ Judge Advocate – баристър, който дава съвети по правни въпроси във военния съд (Б.пр.).

Резюме на решението на Европейския съд

78. Жалбоподателят се оплаква на основание чл. 6, т. 1 от Конвенцията, че военният съд, както е бил уреден по приложимия Закон от 1996 г., не е бил независим и безпристрастен и следователно производството пред него не било справедливо.

I. Допустимост на оплакването

79. По допустимостта правителството възразява само, че оплакването е явно необосновано.

80. Страните не спорят, че окончателното решение в производството е това на Военния апелативен съд от 5 февруари 1999 г. Жалбата е подадена на 8 юни 1999 г., т.е. в 6-месечния срок по [чл. 34](#) от Конвенцията. Освен това Съдът счита, че предвид естеството на обвинението и характера и строгостта на наложеното наказание производството пред военния съд е съставлявало произнасяне по наказателно обвинение срещу жалбоподателя.

81. Съдът намира, че оплакването на жалбоподателя повдига сериозни правни въпроси, произнасянето по които зависи от разглеждането му по същество, както и че не се установяват други основания за недопустимост. Поради това Съдът обявява оплакването за допустимо и в съответствие с чл. 29, т. 3 от Конвенцията пристъпва незабавно към разглеждане на съществото му.

II. Твърдяното нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията

82. Жалбоподателят се съгласява, че Законът от 1996 г. цели съобразяване с някои от изводите на Съда по делото *Финдли срещу Обединеното кралство*² (решение от 25.02.1997 г., Reports of Judgments and Decisions 1997-I). Въпреки това той поддържа, че след 1996 г. системата на военните съдилища е останала в противоречие с изискванията за независимост и безпристрастност и следователно с изискванията на чл. 6, т. 1 от Конвенцията за справедливост на производството. Той изразява несъгласие с някои от изводите на Съда в решението му по делото *Морис срещу Обединеното кралство*³ (от 26.02.2002 г., ж. № 38784/97, ECHR 2002-I), като същевременно споделя тези относно редовите членове на военния съд и надзорния орган.

83. По-общо той поддържа, че военните съдилища не би трябвало да имат компетентност по обвинения срещу военнослужещи в мирно време. Във въоръжените сили се поставял акцент върху строгата дисциплина и ефикасността, противопоставени на защитата на индивидуалните права. Отношенията на командване и подчинение (минали или настоящи), йерархията и общите зависимости на службата водели до натиск върху целия военен персонал, ангажиран в процеса пред военните съдилища, очевидно заинтересуван по отношение на заплащането и кариерата. Тези фактори сами по себе си хвърляли съмнение върху способността на съда на въоръжените сили да съди персонала им по криминални обвинения.

² Findlay v. the United Kingdom

³ Morris v. the United Kingdom. По това дело съдът е намерил нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията поради липсата на достатъчно гаранции за независимост и безпристрастност на военния съд.

84-91. Алтернативно той твърди, че военният съд в неговия случай, конституиран съгласно Закона от 1996 г., не е бил независим и безпристрастен. Обвинителят бил служител на “правния отдел”, който давал “обща съвети” на военните органи, така че служителите му били подложени на натиск що се отнася до кариерата и дисциплината. Начинът, по който администраторът подбирал членовете на съда, бил непрозрачен и не осигурявал независимост и безпристрастност. Постоянният председател на съда нямал правна квалификация, бил зависим, а като висшестоящ на редовите членове по необходимост ги доминирал. Положението на редовите членове било същото, както по делото *Морис*, т.е. не съществували достатъчно гаранции срещу външен натиск и влияние. Нямало основание за отклоняване от изводите по делото *Морис*. Накрая, правомощията на надзорния орган да се намеси в изводите на военния съд били още едно основание да се заключи, че този съд не отговаря на изискванията на чл. 6, т. 1. Надзорът не винаги бил в полза на осъдения.

92-103. Според правителството, по делото *Морис* Съдът отхвърлил общия довод на жалбоподателя, че произнасянето на военните съдилища по криминални обвинения срещу военнослужещи е в противоречие с чл. 6 от Конвенцията. Основният въпрос по делото *Морис*, както и по настоящото дело, не бил дали военните съдилища са съобразни с чл. 6, а дали жалбоподателят е получил справедлив процес по смисъла на т. 1 от този текст. Според правителството отговорът бил положителен. Органът по обвинението се отчитал, що се отнася до тези му функции, само пред главния прокурор. Служителите му били назначавани само за изпълнението на такива функции и били независими. Освен това те се подчинявали на професионален кодекс за поведение, който гарантирал независимостта им. Членовете на съда се подбирали по установени критерии, а и нищо не сочело в случая да е имало каквато и да е намеса от страна на командването. Що се отнася до председателя на съда и юридическия консултант, в решението по делото *Морис* те били окачествени като предоставящи гаранции за независимост. Правителството оспорва изводите на Европейския съд по това дело за липса на достатъчно гаранции срещу натиск върху редовите членове на военния съд и за надзорния орган. В случая на жалбоподателя членовете на военния съд имали известна юридическа квалификация, а и Европейският съд не считал участието на съдии без юридическо образование за несъвместимо с изискванията на чл. 6, т. 1 от Конвенцията. Освен това, макар по принцип да се подчинявали на военната дисциплина, това не се отнасяло за изпълнението на съдебните им функции. Същото било и положението по делото *Морис*, но за съжаление тази информация просто не била предоставена на Европейския съд. Що се отнася до надзорния орган, правителството признава, че той е необичаен, но подчертава някои негови предимства – бърз преглед на постановената присъда и поправяне на евентуални грешки, така че да се предотврати изтърпяване на част или цялото наказание преди отмяната ѝ. Наред с това прегледът функционира само в полза на осъдения, а ако той считал, че като резултат е наказан по-строго, разполагал със средство за защита.

1. Относими принципи и съдебна практика

“104. Съдът припомня, че за да се прецени дали даден съдебен орган може да се приеме за “независим”, трябва да се държи сметка, *inter alia*, за начина на определяне на членовете му и мандата им, за съществуването на гаранции срещу

външен натиск и за това дали разглежданият орган оставя впечатление за независимост.

По последния въпрос Съдът припомня също така, че става дума за доверието, което съдебните органи в едно демократично общество трябва да вдъхват на обществеността, и най-вече – що се отнася до наказателните производства – на обвиняемия. За да се установи дали има основателна причина за опасение, че определен съд не се отличава с независимост или безпристрастност, позицията на обвиняемия е важна, без да е решаваща. Решаващото е дали съмненията му могат да се приемат за обективно оправдани (цитираното по-горе решение *Финдли*, § 73, и *Инджал с/у Турция*⁴, решение от 9.06.1998 г., Reports 1998-IV, § 71).

Съдът припомня по-нататък, че въпросът за “безпристрастността” има два аспекта: съдебният орган трябва да бъде субективно свободен от лично предубеждение или пристрастие, а също така трябва да бъде безпристрастен от обективна гледна точка в смисъл, че трябва да предоставя достатъчно гаранции, за да се изключи всякакво основателно съмнение в тази връзка (цитираното по-горе решение *Финдли*, § 73). Съдът отбелязва, че жалбоподателят по настоящото дело не твърди който и да било от участниците в процеса му да е бил лично предубеден спрямо него.

Тъй като понятията за независимост и обективна безпристрастност са тясно свързани, в този случай Съдът ще ги разгледа едновременно (също § 73 от решението *Финдли*.)”

105. По споменатото дело *Финдли* Съдът е стигнал до заключение, че съмненията на жалбоподателя в независимостта и безпристрастността на военния съд в неговия случай, конституиран преди влизането в сила на Закона от 1996 г., са обективно оправдани. Основание за това са били главно противоречивите функции на “офицера, който свиква съда” – той е имал ключова роля в обвинението, но едновременно с това е посочвал членовете на военния съд, които са му били подчинени в йерархията. Имал е и правомощието да разпусне съда преди или по време на процеса, а присъдата не е влизала в сила, без да бъде “потвърдена” от него.

106. По последващото дело *Морис* Съдът е разгледал някои изразени съмнения относно структурната независимост и обективната безпристрастност на военен съд, свикан след влизането в сила на Закона от 1996 г. Приел е, че този закон е направил сериозна стъпка към преодоляване констатираните по делото *Финдли* недостатъци, като е елиминирал фигурата на “офицера, който свиква съда” и е разделил обвинението, свикването на съда и произнасянето (§§ 61 и 62). Съдът е намерил, че начинът на определяне на членовете на военния съд не накърнява независимостта му (§ 66).

Наред с това обаче, макар Съдът да е констатирал, че председателят и юридическият консултант предоставят гаранции за независимост, тези и други гаранции (правилата за подбор на членовете и полаганата от тях клетва) са били приети за недостатъчни да изключат риска от външен натиск (§§ 69-72). Съдът е приел също така, че функцията на надзорния орган нарушава принципа за неотменимост на съдебното решение от несъдебен орган, а по делото *Финдли* този принцип е определен като компонент на гаранцията за “независимост” по смисъла на чл. 6, т. 1 от Конвенцията.

⁴ *Incal v. Turkey*

2. Прилагане на горните принципи по настоящото дело

107. Приложимата в настоящия случай правна уредба на военните съдилища е същата, както по делото *Морис*. При преценката за независимостта и безпристрастността на военния съд по настоящото дело, Голямото отделение взе предвид аргументите на страните относно всеки от изводите на отделението, постановило решението по делото *Морис*, и обсъди дали са налице основания да се отклони от тях, особено предвид информацията, с която Съдът не е разполагал по това предходно дело.

а) Военните съдилища и чл. 6 от Конвенцията

108. Първият въпрос, който трябва да се разгледа, е дали произнасянето на военен съд по криминални обвинения срещу военнослужещи съответства на изискванията на чл. 6, т. 1 от Конвенцията за независимост и безпристрастност.

109. Съдът припомня, че въпросът за независимостта и безпристрастността на военните съдилища е разгледан по цитираните и някои последващи ги дела (включително *Койн с/у Обединеното кралство*⁵, решение от 24.09.1997 г., Reports 1997-V, *Хууд с/у Обединеното кралство*⁶ [GC], ж. № 27267/95, ECHR 1999-I, и *Кейбъл и др. с/у Обединеното кралство*⁷ [GC], ж. №№ 24436/94 и т.н., 18.02.1999 г.). По тези дела Съдът е изследвал подробно структурата и функционирането на процеса пред военните съдилища, но нито той, нито някоя от страните по тях са повдигали по-основния въпрос дали тези съдилища могат да се произнасят по криминални обвинения срещу военнослужещи, без да се нарушават изискванията на чл. 6, т. 1 от Конвенцията за независимост и безпристрастност.

110. Голямото отделение приема, че никоя от разпоредбите на чл. 6 не изключва по принцип подобно произнасяне. Въпросът, на който трябва да се отговори във всеки отделен случай, е дали съмненията на жалбоподателя относно независимостта и безпристрастността на конкретния военен съд могат да се приемат за обективно оправдани и, по-специално, дали са съществували достатъчно гаранции, изключващи всякакви подобни основателни съмнения.

б) Висшестоящият орган, органът по обвинението и администраторът

111. Съдът разглежда първо независимостта и безпристрастността на органите, които имат функции в процедурата преди самото разглеждане на делото от военния съд.

112. Висшестоящият орган решава – по съображения, свързани със службата, дали даден случай трябва да бъде отнесен до органа по обвинението, но последният е, който преценява дали да повдигне обвинение и да го внесе във военния съд. Поради това е без значение дали висшестоящият орган има правно образование или не, както и дали е в йерархически отношения с командира. Аргументът на жалбоподателя, че той е еквивалент на “офицера, който свиква съда” по предишната уредба, е очевидно несъстоятелен.

⁵ *Coyne v. the United Kingdom*

⁶ *Hood v. the United Kingdom*, решение на Голямото отделение.

⁷ *Cable and Others v. the United Kingdom*, решение на Голямото отделение.

113. Органът по обвинението се назначава от кралицата и има юридическо образование. Персоналът, който го подпомага, изпълнява само функции по обвинението. Решението за повдигане на обвинение се взема въз основа на критерии, сходни с прилаганите от Кралската прокуратура, и съгласно съответните професионални кодекси за поведение. Органът по обвинението е и директор по правните въпроси на ВВС, но във връзка с обвинителните си функции отговаря само пред главния прокурор, а не и пред военните органи. Тъй като не се твърди, нито е видно, между висшестоящия орган и органа по обвинението да съществуват служебни или йерархически отношения, евентуален по-висок чин на висшестоящия орган в сравнение с този на обвинителя не би бил достатъчен, за да се заключи, че “е вероятно” първият да повлияе на втория, както твърди жалбоподателят.

114. Вярно е, че администраторът е служител на ВВС, назначаван от Съвета по отбраната. Жалбоподателят обаче не оспорва факта, че в работата си той е независим от висшестоящия орган и от органа по обвинението, както е прието и по делото *Морис* (в §§ 61 и 66). При това функциите му са подробно уредени и главно административни – да осигури участието на необходимите лица в процеса пред военния съд и провеждането му в нормални условия. Що се отнася до по-значимата и деликатна задача по подбиране членовете на съда, то подробните критерии и процедура, които му е предписано да следва, не му оставят много свобода на действие и опровергават твърдението на жалбоподателя, че процесът на подбор не е прозрачен. При това въпросните критерии изрично изключват възможността в съдебния състав да заседава който и да било офицер от базата на подсъдимия и който и да било негов командир, както и който и да било офицер, участвал в разследването и обвинението или в свикването на съда. Освен това, на подбраните за членове на съдебния състав се напомнят тези и други основания за отвод и те се приканват да уведомят за евентуалното им съществуване администратора преди откриването на процеса или юридическия консултант след започването му.

115. По тези съображения Голямото отделение намира, че аргументите на жалбоподателя относно разглежданите три органа не хвърлят съмнение върху изводите на отделението по делото *Морис* (в § 61 и 62) за действителна разделност по Закона от 1996 г. на функциите по обвинението, свикването на съда и произнасянето. Голямото отделение счита, освен това, че няма основание да се съмнява в независимостта на тези органи що се отнася до решенията, които вземат, от каквото и да било свързано със службата влияние.

в) Членовете на военния съд

116. Съдът разглежда въпроса като изхожда от начина на назначаване и мандата на членовете, наличието на гаранции срещу външен натиск и обстоятелството доколко военният съд създава впечатление за независимост.

- Юридическият консултант

117. Юридическият консултант е цивилно лице с юридическо образование, назначено от лорд-канцлера като част от персонала на главния юридически консултант (също цивилно лице) и от там – в конкретен състав на военния съд. Жалбоподателят не поставя под въпрос неговата независимост, а и Съдът не вижда основание за това.

Юридическият консултант отговаря за надлежното и законосъобразно провеждане на процеса и разпорежданията му по всички правни въпроси са задължителни и се произнасят в открито заседание. Той няма право на глас и не участва в разискванията на другите членове на съда относно виновността, но обобщава доказателствата, дава им указания преди да се оттеглят и може да откаже да приеме заключението им, ако го счита за “противоречащо на закона”. В последния случай той им дава допълнителни указания в открито заседание и те отново се оттеглят да разискват. Юридическият консултант участва заедно с другите членове на съда в разискванията по въпроса за наказанието, дава им съвети и гласува. Няма данни членовете на военния съд да са по-малко стриктни от цивилните лица – членове на съдебно жури в съобразяването с дадените им задължителни правни указания.

При това положение Съдът намира, че участието на юридическия консултант е не само важна, но и една от най-съществените гаранции за независимост на процеса пред военния съд.

- Постоянният председател на военния съд

118. Голямото отделение, подобно на отделението, произнесло се по делото *Морис* (виж §§ 68-69 от това решение), счита някои фактори за илюстриращи както независимостта на постоянния председател, така и важния принос на тази фигура за независимостта на един съд, който иначе е съд *ad hoc*.

Макар председателят да е действащ офицер, постът е на пълно работно време и дълги години се е заемал от висш офицер в края на кариерата му, когато няма реални изгледи за повишение.

След като разпорежданията и указанията на юридическия консултант са задължителни за постоянния председател, обстоятелството, че той няма правна квалификация, не подкопава гаранцията за независимост, предоставяна от тази длъжност. Дори да е висшестоящ спрямо редовите членове на съда, той не може да ги инструктира в отсъствие на юридическия консултант, който упражнява и строг контрол върху разискванията относно виновността.

Наистина, дейността на постоянните председатели подлежи на оценяване, но това не се отнася за съдебните им функции, за които те не отговарят пред никого. Вярно е също така, че не е била предвидена тяхната несменяемост, но липсата на подобна изрична вътрешноправна разпоредба, каквато по принцип е желателна за гарантиране независимостта на съдиите, може да бъде поправена, ако несменяемостта е осигурена на практика и съществуват други гаранции ([Кембъл и Фел срещу Обединеното кралство](#)⁸, решение от 28.06.1984 г., А.80, § 80, и решението *Морис*, § 68). Постоянният председател няма реално основание да се страхува, че ще бъде сменен, и не се спори, че на практика никога не е бил сменян.

- Редовите членове

119. По съображенията, изложени в § 114 по-горе, няма основание за съмнение в независимостта на редовите членове на съда във връзка с функциите на администратора и начина, по който той ги определя.

⁸ Campbell and Fell v. the United Kingdom

120. Голямото отделение отбелязва, че те се назначават *ad hoc* (връщат се към обичайната си служба веднага след процеса), както и че са били с по-нисък чин от постоянния председател, а е възможно това да е така и спрямо други участници в процеса, включително обвинителя. Макар това само по себе си да не може да подкопае независимостта им, счита се, както е прието по делото *Морис* (в § 70), че подобни фактори налагат особено убедителни гаранции срещу външен натиск.

121. По делото *Морис* отделението на Съда е приело за важна защитата, осигурена от участието на юридическия консултант и постоянния председател и от правилата за подбор на членовете на състава и полаганата клетва. Изтъкнати са и други гаранции, като правото на обвиняемия да възрази срещу участието на всеки от членовете, конфиденциалността на разискванията и правилото, че най-нисшият по чин член изразява становището си и гласува първи. Освен това Голямото отделение счита, че по делото *Морис* е взета предвид и възможността за наказателно преследване в случай на извращаване на правосъдието.

Голямото отделение споделя извода, че тези гаранции са важни за осигуряване независимостта на редовите членове.

122. Все пак, по делото *Морис* отделението е заключило, че те не са достатъчни, за да изключат риска от външен натиск, по три причини: офицерите-членове на съда нямат правна квалификация, не съществуват законови или други прегради срещу подлагането им на външен служебен натиск и те остават подчинени на армейската дисциплина и отговорност (§§ 71 и 72).

Голямото отделение е на мнение, че по настоящото дело доказателствата и доводите оправдават отклоняване от това заключение по делото *Морис*.

123. Съдът припомня, че само по себе си участието на съдии-непрофесионалисти не противоречи на чл. 6. По отношение на тях трябва да се прилагат установените в практиката му принципи относно независимостта и безпристрастността (*Лангборгер с/у Швеция*⁹, решение от 22.06.1989 г., А.155, § 32, *Фей с/у Австрия*¹⁰, решение от 24.02.1993 г., А.255-А, §§ 27, 28 и 30, и *Холм с/у Швеция*¹¹, решение от 25.11.1993 г., А.279-А, § 30).

Съдът не смята, че кратките курсове по право, преминати от членовете на състава по делото на жалбоподателя, са обстоятелство от особено значение. Той отбелязва обаче предоставените им инструкции, издадени от администрацията на военните съдилища, и припомня ключовата роля на юридическия консултант. При тези обстоятелства липсата на юридическа квалификация не подкопава независимостта им.

124. Второ, в случая материалите по делото разкриват една допълнителна гаранция за независимост на редовите членове на съда. Раздадените им инструкции, изготвени от администрацията на военните съдилища, представляват подробно ръководство за всяка стъпка в процедурата, за естеството и границите на функциите им и – което е много важно – за точните функции на юридическия консултант и на председателя. Инструкциите напътват членовете на съда, че трябва да действат независимо от каквото и да било външно или неуместно влияние, а също и че тази им независимост трябва да е видна, като им дават практически и точни указания как да го постигнат или какво може да доведе до нарушение на това изискване в конкретна ситуация. В съответствие с това Голямото отделение намира, че раздаването и съдържанието на тези инструкции

⁹ Langborger v. Sweden

¹⁰ Fey v. Austria

¹¹ Holm v. Sweden

са допълнителна гаранция за независимост на редовите членове, за която отделението, разгледало делото *Морис*, не е било информирано.

125. Трето, Съдът счита за много важно, че на редовите членове не може да бъде търсена отговорност във връзка със съдебната им решаваща функция, поради забраната за разкриване на изразените становища и начина на гласуване при упражнението ѝ. На практика няма пример за търсене на подобна отговорност.

126. По тези съображения Съдът приема, че са съществували достатъчно гаранции за независимостта на редовите членове на военния съд, разгледал делото на жалбоподателя.

г) Надзорният орган

127. Правителството оспорва заключението по делото *Морис* относно ролята на надзорния орган.

128. По мнение на Съда, решенията по делата *Ван де Хурк с/у Холандия*¹² (от 19.04.1994 г., А.288, §§ 45 и 50) и *Финдли* (§ 77 и § 52) изясняват, че той трябва да разгледа предвиденото в Закона от 1996 г. правомощие на един несъдебен орган да се намесва в изводите на военния съд, независимо от това дали то е било упражнено на практика и дали е могло да бъде упражнено само в полза на жалбоподателя.

129. По системата след 1996 г., която се разглежда по настоящото дело, военният съд се произнася по виновността и наказанието. Независимо дали подсъдимият е обжалвал пред надзорния орган, той автоматично преразглежда и двата въпроса, а след това подсъдимият може да обжалва заключенията по тях пред Военния апелативен съд. Следователно функцията на надзорния орган е част от процес, в края на който присъдата става окончателна.

130. Съдът смята, както е намерила и Камарата на лордовете, че надзорният орган е аномалия в настоящата система на военния съд и изразява загриженост относно едно наказателно производство, в което несъдебен орган има правомощие да се намесва в изводите на съда.

131. Съдът отбелязва обаче, че окончателното решение в производството винаги се взема от съдебен орган – Военния апелативен съд.

По цитираното дело *Ван де Хурк* Съдът не е изключил възможността правомощието на Короната да лиши едно съдебно решение от ефекта му да бъде поправено чрез последващ контрол от съдебен орган, предоставящ всички гаранции по чл. 6, макар и в конкретния случай да не е съществувал подобен контрол. Обжалването пред Военния апелативен съд не е прието за достатъчно по делото *Финдли*, тъй като по него жалбоподателят се е признал за виновен в първата инстанция и не е имал възможност да обжалва пред апелативния военен съд само наказанието.

132. Съдът намира за недоказано твърдението на жалбоподателя по настоящото дело, че военните съдилища завишават наказанията, предугаждайки преценката на надзорния орган. Той не смята за убедителен и довода му, че апелативният съд би бил повлиян от решението на този орган – в действителност съдът по никакъв начин не е обвързан от него.

133. В съответствие с това Съдът приема, че при обстоятелствата на настоящия случай ролята на надзорния орган не е нарушила посочения в § 10б по-

¹² Van de Hurk v. the Netherlands

горе принцип и по-специално не е накърнила независимостта или непристрастността на съда, разгледал делото на жалбоподателя.

д) Заключение

134. В светлината на всички разгледани обстоятелства Съдът заключава, че опасенията на жалбоподателя относно независимостта и непристрастността на военния съд в неговия случай не са обективно оправдани и следователно процесът не може да се приеме за несправедлив.

Не е налице нарушение на чл. 6, т. 1 от Конвенцията.¹³

¹³ Решението е единодушно както по допустимостта, така и по съществуването на жалбата.